

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

підготовки здобувачів

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

освітньо-наукової програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Філософія та методологія науки» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», за освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Розробник: Борейко Ю. Г., професор кафедри політології та публічного управління, доктор філософських наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми

Олена ПАВЛОВА

Силабус освітнього компонента затверджена на засіданні кафедри політології та публічного управління

протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

О. Б. Ярош

I. Опис освітнього компонента (для очної форми навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Очна (денна, вечірня) форма навчання	07 Управління та адміністрування, 076 «Підприємництво та торгівля», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання_1
		Семестр_1, 2
		Лекції – 46 год.
		Семінарські – 20 год
		Лабораторні –
ІНДЗ: немає	Індивідуальні –	
	Самостійна робота 74 год.	
	Консультації – 10	
Форма контролю: 1 с. - залік, 2 с. - іспит		
Мова навчання: українська		

Опис освітнього компонента (для заочної форми навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 076 «Підприємництво та торгівля», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання_1
		Семестр_1, 2
		Лекції – 14 год.
		Семінарські – 8 год
		Лабораторні –
ІНДЗ: немає	Індивідуальні –	
	Самостійна робота 110 год.	
	Консультації – 18	
Форма контролю: 1 с. - залік, 2 с. - іспит		
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Викладач	Борейко Юрій Григорович
Науковий ступінь	доктор філософських наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри політології та публічного управління
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Борейко_Юрій_Григорович
Телефон	+380990771753

e-mail	Boreyko.Yuriy@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години щосередини о 15.00-16.20 аудиторія D-104

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Філософія та методологія науки» складений відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Силабус містить два змістових модулі:

- 1) наука в контексті соціокультурного розвитку людства;
- 2) методологічна складова науки.

Вивчення освітнього компонента «Філософія та методологія науки» здійснюється протягом першого і другого семестрів. Освітній компонент є нормативним і розрахований для здобувачів денної та вечірньої форм навчання. Предметом вивчення освітнього компонента є теоретико-методологічні засади феномену науки.

Засвоєння навчального матеріалу передбачає розуміння феномену пізнавальної діяльності людини, специфіки та форм наукового пізнання, фундаментальних понять і методологічних засад філософії пізнання на основі дотримання принципів об'єктивності, толерантності, світоглядного плюралізму.

Постреквізити: Сучасні інформаційні технології в науковій та викладацькій діяльності, Застосування інноваційних методів дослідження у підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності, Педагогічна практика, Підготовка та захист наукової роботи

2. Мета і завдання освітнього компонента:

Мета – засвоєння теоретично-методологічних та філософських учень, які визначають стан, структуру і перспективи розвитку сучасної науки; формування навичок оперувати категоріально-понятійним апаратом, засвоєння вихідних засад науково-пізнавальної діяльності.

Завдання:

- обґрунтування необхідності підвищення значущості наукового знання за умов ускладнення соціально-цивілізаційних процесів у сучасному суспільстві;
- характеристика науки як соціально-історичного явища;
- вивчення соціальних, організаційних, моральних та особистісно-екзистенціальних аспектів науки і наукової діяльності;
- з'ясування сутності методів наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки;
- аналіз найавторитетніших методологічних проектів науки ХХ століття;
- розкриття проблем якісної оцінки наукового знання – критеріїв, еталонів та ідеалів науки.

3. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального б культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК03. Здатність працювати автономно.

ЗК04. Здатність до міжособистісної взаємодії

Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках

СК02. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК04. Здатність усно та/або письмово презентувати, обговорювати, апробувати результати досліджень, розробок, проектів українською та іноземною мовами.

СК05. Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик, із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань, у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК06. Здатність застосовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології (інформаційні системи, хмарні технології, комунікаційні технології передачі та обміну інформацією), прилади та обладнання (в тому числі комп'ютерна техніка, апаратно-програмне забезпечення), необхідні для виконання інноваційної науково-дослідної, педагогічної, професійної діяльності в підприємницьких, торговельних та біржових структурах.

Результати навчання (ПРН):

РН01. Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних дослідженнях у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у викладацькій практиці.

РН03. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні, економіко-математичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційно-комунікативні технології, прилади та обладнання

РН05. Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці.

РН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень.

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

4. Структура освітнього компонента (для очної форми навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ бали
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ. (семін.)	Конс.	Самост.	
Змістовий модуль 1. Наука в контексті соціокультурного розвитку людства						
Тема 1 Філософія та методологія науки: загальне окреслення і проблемне поле	18	4	2	1	7	ДС / 20
Тема 2. Наука як соціально-історичне явище	18	4	2	1	8	ДС / 20
Тема 3. Особливості історичного розвитку науки	20	6	2	1	7	ДС / 20

Тема 4. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності	18	6	2	1	7	ДС / 20
Тема 5. Наука в епоху інформаційного суспільства	18	4	2	1	8	ДС / 20
Разом за змістовим модулем 1	92	24	10	5	37	100 балів
Змістовий модуль 2. Методологічна складова науки						
Тема 6. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика	18	4	2	1	7	ДС / 8
Тема 7. Загальнонаукова методологія та її принципи	18	4	2	1	8	ДС / 8
Тема 8. Методологічні проекти науки ХХ століття	20	6	2	1	7	ДС / 8
Тема 9. Основні Методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки	16	4	2	1	7	ДС / 8
Тема 10. Проблема якісної оцінки Наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки	16	4	2	1	8	ДС / 8
Разом за змістовим модулем 2	88	22	10	5	37	40 балів
Модульна контрольна робота						60 балів
Усього годин	150	46	20	10	74	

*Методи контролю: ДС – дискусія, МКР – модульна контрольна робота

Структура освітнього компонента (для заочної форми навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ бали
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ. (семін.)	Конс.	Самост.	
Змістовий модуль 1. Наука в контексті соціокультурного розвитку людства						
Тема 1 Філософія та методологія науки: загальне окреслення і проблемне поле	13	2		1	10	ІРЗ 12
Тема 2. Наука як соціально-історичне явище	13	2		1	10	ІРЗ/12

Тема 3. Особливості історичного розвитку науки	14		2	2	10	ДС/20 ІРЗ 12
Тема 4. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності	14	2		2	10	ІРЗ/12
Тема 5. Наука в епоху інформаційного суспільства	14		2	2	10	ДС/ 20 ІРЗ/12
Разом за змістовим модулем 1	68	6	4	8	50	100 балів
Змістовий модуль 2. Методологічна складова науки						
Тема 6. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика	16	2		2	12	
Тема 7. Загальнонаукова методологія та її принципи	16	2		2	12	
Тема 8. Методологічні проекти науки ХХ століття	16		2	2	12	ДС / 20
Тема 9. Основні методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки	18	2	2	2	12	ДС / 20
Тема 10. Проблема якісної оцінки наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки	16	2		2	12	
Разом за змістовим модулем 2	82	8	4	10	60	40 балів
Модульна контрольна робота						60 балів
Усього годин	150	14	8	18	110	100 балів

*Форма контролю: ДС – дискусія, ІРЗ – індивідуальне завдання, МКР – модульна контрольна робота.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Тема 1. Філософія та методологія науки: загальне окреслення та проблемне поле	Філософсько-методологічні підходи до визначення науки. Позитивізм. Соціологічний та культурологічний підходи.
Тема 2. Наука як соціально-історичне явище	Наука як генерація нового знання Наука як сфера духовної культури. Соціальний статус науки.
Тема 3. Особливості історичного розвитку науки	Переднаука як феномен традиційних культур. Наука в середньовічному суспільстві. Формування науки Нового часу.

Тема 4. Соціальні, організаційні, моральні та особистісно-екзистенціальні аспекти науки і наукової діяльності	Особистість в науці. Наукова діяльність ученого як професія. Моральний кодекс науковця.
Тема 5. Наука в епоху інформаційного суспільства	Науковий етос за Р. Мертоном. Принципи етосу науки. Наука і держава.
Тема 6. Методологічна складова науки: метод – методологія – методика	Емпіричне пізнання в розвитку сучасної науки. Науковий факт та проблеми його осмислення. Співвідношення методу, методології та методики.
Тема 7. Загальнонаукова методологія та її принципи	Термінологічний підхід. Системно-діяльнісний підхід. Культурологічний підхід.
Тема 8. Методологічні проекти науки ХХ століття	Концепція розвитку знань Т. Куна. Методологічний анархізм П. Фейєрабенда. Еволюційна модель С. Тулміна.
Тема 9. Методи наукового пізнання на різних рівнях функціонування науки	Основні види пізнання. Мова науки. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання.
Тема 10. Проблема якісної оцінки наукового знання: критерії, еталони та ідеали науки	Істина і знання. Істина і цінності. Істина і віра.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Під час вивчення освітнього компонента аспірант відвідує лекції та практичні заняття, виконує самостійну роботу і отримує консультації. На лекціях заохочується інтерактивна участь аспіранта в обговоренні актуальних тем. На практичних заняттях аспірант бере активну участь в дискусії, виконує практичні завдання самостійно та в малих групах, а також виконує письмові завдання. Усі практичні заняття потребують ретельної самостійної підготовки із використанням рекомендованої літератури, а також додаткових інформаційних джерел. Практичні заняття передбачають практику в говорінні, читанні, письмі, аудіюванні та перекладі. Аспірант отримує оцінку на кожному занятті за кожне виконане завдання (згідно із силабусом).

Політика щодо академічної доброчесності.

Обов'язковим є дотримання аспірантами принципів академічної доброчесності, що включають: самостійне виконання всіх видів робіт і завдань, передбачених силабусом; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності і джерела інформації. Політика щодо академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки. У разі виявлення випадків академічної недоброчесності завдання не оцінюються й аспірант отримує нове завдання.

Політика щодо дедлайнів та перекладання.

Для отримання мінімальної позитивної оцінки з компонента необхідно отримати мінімальну кількість балів за кожну тему. У разі несвоєчасного виконання робіт кількість набраних балів знижується на 20%. Перенесення терміну здачі робіт/перездача можливі за поважних причин (лікарняний, академічна мобільність). У випадку відсутності поважних причин кількість набраних балів знижується на 20%. Пропущені заняття відпрацьовуються аспірантом згідно з погодженим з викладачем індивідуальним графіком у разі недостатньої кількості балів для отримання мінімальної позитивної оцінки з освітнього компонента.

V. Підсумковий контроль

Формами підсумкового семестрового контролю є залік та іспит.

Для отримання заліку аспіранти накопичують бали, отримані під час практичних занять та виконання самостійної роботи.

Складання іспиту передбачає отримання підсумкової оцінки, яка є сумою поточних балів та підсумкового контролю. Якщо протягом семестру здобувач набрав 75 і більше балів, він може отримати іспит не складаючи його.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити свій результат здобувач складає іспит, на якому враховуються поточні та отримані на іспиті бали.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з формою контролю - залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з формою контролю - екзамен

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Дротенко Л. Г. Філософія наукового пізнання. Навчальний посібник. Київ: Б/в, 2010. 224 с.
2. Борейко Ю. Г. Інтерпретація культурної події в умовах соціальних змін: український вимір. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2020. № 1. С. 3–7.
3. Борейко Ю. Г. Методологічний дискурс комунікації у контексті повсякденності. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Філософські науки. 2018. № 10 (383). С. 3–8.
4. Борейко Ю. Г. Текстова природа повсякденності. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. 2019. № 12 (392). С. 9–14.
5. Борейко Ю. Г., Федотова Т. В. Політичний простір у вимірах соціальної топології. Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2022. Вип. 1. С. 71–77.
6. Іщенко М. П. Філософія науки : питання теорії і методології : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: УБС НБУ, 2010. 444 с.
7. Карамишева Н. В. Евристика: навчальний посібник. Львів: ПАІС, 2013. 272 с.
8. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. В. С. Антонюк, Л. Г. Полонський, В. І. Аверченков, Ю. А. Малахов. Київ: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.

9. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб.; за ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
10. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с
11. Петрушенко В. Л. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії): навч. посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2014. 596 с.
12. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Вид. 2-ге, випр. та допов. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 306 с.
13. Синиця А. С. Аналітична філософія: монографія. Львів: ЛДУФК, 2013. 304 с.
14. Філософія і методологія науки: курс лекцій. Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2012. 150 с.
15. Boreiko Y. G. Event as a transformation of everyday life modus of social being. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2018. № 14. P. 42-49.
16. Boreiko Yu., Kulakevych M. Symbolic violence in social theory of Pierre Bourdieu: Reception in the religious sphere. *Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*. 2021. № 2 (18). С. 5–8
17. Boreiko Yu., Fedotova T. The COVID-19 Pandemic as an Extreme Event: Effects, Reactions, Consequences. *European Journal of Transformation Studies*. 2021. Vol. 9, № 2. P. 125– 142.

Інтернет-ресурси

- Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. URL: <https://filosof.com.ua/>
Кафедра філософії та методології науки філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
Філософська енциклопедія Стенфордського університету. URL: <http://plato.stanford.edu>
Філософський факультет ЛНУ ім. Івана Франка. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/>